

Vanhempainvastuu

Vanhempainvastuuseen kuuluvat lapseen ja hänen omaisuuteensa liittyvät oikeudet ja velvoitteet. Vaikka käsitteen sisältö vaihtelee EU-maittain, se kattaa yleensä huoltajuuden ja tapaamisoikeudet.

Kun puoliset ovat eri maiden kansalaisia, lasten huoltajuusjärjestelyistä sopimiseen on syytä kiinnittää avioerotilanteessa erityistä huomiota.

Mitä olisi otettava huomioon aivan ensimmäiseksi?

Mitä tarkoitetaan huoltajuudella, tapaamisoikeudella ja vanhempainvastuulla?

Kun vanhemmat asuvat yhdessä, he ovat yleensä molemmat lasten huoltajia. Jos vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen, heidän on ratkaistava, miten huoltajuusvastuu jaetaan heidän välillään.

Vanhemmat voivat päättää, että lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhemman luona tai vain toisen vanhemman kanssa. Jos lapsi asuu pääasiallisesti vain toisen vanhemman kanssa, muualla asuvalla vanhemmalla on yleensä oikeus tavata lasta tiettyinä aikoina.

Lapsen huoltoa koskeviin oikeuksiin sisältyy myös muita lapsen kasvatukseen ja huoltoon liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, kuten oikeus huolehtia lapsesta ja hänen omaisuudestaan. Näitä oikeuksia ja velvollisuuksia nimitetään yhteisesti "vanhempainvastuuksi". Useimmiten vanhempainvastuu on lapsen vanhemmilla, mutta se voi olla myös laitoksella, jonka hoitoon lapsi on uskottu.

Kuka päättää huoltoa ja tapaamista koskevista oikeuksista?

Vanhemmat voivat päättää näistä asioista yhteisellä sopimuksella. Sovittelija tai lakimies voi auttaa vanhempia löytämään asiaan ratkaisun. Sovittelijan voi löytää sivun alalaidassa olevan linkin kautta.

Jos vanhemmat eivät pääse asiasta yhteisymmärrykseen, he saattavat joutua viemään asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tuomioistuin voi päättää, että molemmat vanhemmat ovat edelleen lapsen huoltajia (yhteishuoltajuus) tai että huoltajuus annetaan vain toiselle vanhemmalle (yksinhuoltajuus). Jos toinen vanhemmista toimii yksinhuoltajana, tuomioistuin voi päättää myöntää toiselle vanhemmalle tapaamisoikeuden.

Jos puoliset ovat eri maiden kansalaisia, EU:n sääntöjen mukaan ratkaistaan, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään asian. Toimivaltaisen tuomioistuimen voi löytää sivun alalaidassa olevan linkin kautta.

Päätavoitteena on välttää se, että eri maissa asuvat vanhemmat panevat asian vireille kumpikin oman maansa tuomioistuimessa, jolloin samassa asiassa annettaisiin kaksi eri tuomiota. Pääsääntönä on, että toimivaltainen tuomioistuin on sen maan tuomioistuin, jossa on lapsen vakituinen asuinpaikka.

Pannaanko tuomioistuimen päätös täytäntöön toisessa EU-maassa?

Jotta varmistettaisiin, että tuomioistuimen antama päätös pannaan käytännössä täytäntöön myös muissa EU-maissa, on säädetty tuomioistuimen päätösten tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelystä. Sen ansiosta vanhempainvastuussa olevien on helpompi käyttää oikeuksiaan.

Erityisesti lapsen vanhemmalle kuuluva tapaamisoikeus on helppo saada tunnustetuksi toisessa jäsenvaltiossa ilman erityisiä muodollisuuksia, koska tapaamisoikeuden katsotaan edistävän lapsen ja hänen vanhempiensa välisten suhteiden kehittymistä.

Mitä EU:n sääntöjä sovelletaan?

Säännöt, joiden mukaan lasten ja heidän vanhempiensa suhteita koskevat rajatylittävät riita-asiat ratkaistaan, sisältyvät [Bryssel II a -asetukseen](#). Näitä sääntöjä sovelletaan kaikkiin lapsiin riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa vai sen ulkopuolella. Bryssel II a -asetus on EU:n oikeudellisen yhteistyön kulmakivi avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa. Asetusta on sovellettu 1. maaliskuuta 2005 alkaen kaikissa EU:n jäsenvaltioissa Tanskaa lukuun ottamatta.

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

Hyödyllisiä linkkejä

- [Näin löydät sovittelijan](#)
- [Näin löydät toimivaltaisen tuomioistuimen](#)
- [Tutustu esitteeseen](#)

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Komissio päivittää parhaillaan verkkosivujaan, joiden sisältöön Yhdistyneen kuningaskunnan ero EU:sta vaikuttaa. Kaikki sivut eivät välttämättä ole vielä ajan tasalla, mutta tiedot korjataan aikanaan.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019